

Р. Брут

Культ героїзму

888 ~~30648~~ ~~888~~
сп, 10
ДАВНИЦТВО „ПРОМІНІ“

РОМАН БРУТ

КУЛЬТ ГЕРОЇЗМУ

ЦІНА: 10 гр. | ЛЬВІВ — ЧЕРВЕНЬ — 1937.

НАКЛАДОМ ОЛЬГИ СТЕЦИШИН.

Львівська бібліотека
АН УРСР

03(24u)111

I.

У кожній здоровій людській спільноті діє сила, якої ніхто розумом не годен збагнути.

Ця сила — це підсвідома воля.

Цю підсвідому волю — має кожна одиниця, але тільки вибранці вміють її замкнути у свідомі рямці хотінь.

Ці одиниці творять чин.

Чин, котрий часто закінчується смертю тих одиниць.

На смерті наростало нове життя!

Ці одиниці в розумінню загалу входять вище, там де ніколи не увійде звичайний смертельник: вони входять у світ героїв!

Вони творять легенду чину.

Вони кладуть своє життя для якоїсь ідеї.

Творять героїзм.

Та є два поняття дуже до себе подібні, це героїзм і мучеництво.

Поняття, які у своєму фіналі мають те саме, бо смерть, однакже цілком інші.

Бо не сама смерть рішає про те, що хто вмірає стає героєм: вмирають чейже всі, а світ героїв вузький!

Смерть героїв цілком інша, аніж смерть мученика!

Тоді, коли вмирає герой — твориться легенда **чину**, умираючий мученик вмирає пасивно. Герой — як володар світу, що по своїй вподобі хоче перебудувати його — мученик, як пасивна жертва істнующого стану.

Як перші — воювали новітні лицарі Альказару, наших Крут, Базару та на полях слави, як другі наслідники Христа.

Самопосвята є у одних і других, але шляхи діяння, шляхи її здійснення — інші. Коли ученики Христа наставляли своє тіло, щоб їх бито, були безборонні в ім'я своєї ідеї — герої боролись за здійснення її аж до смерті.

У мученика смерть — це вибавлення з туземних мук і перехід у другий світ, там „де нема ні болю ні терпіння” і де жде його надгорода Вічності (всі релігії), — у героя це остаточність там де зачатє діло вимагає до сього сповнення крови і життя.

Коли англійський старшина питав своїх вояків, які є їхні завдання, вони відповіли йому: „полягти на полю слави за батьківщину”. Він відповів їм: „ні, забити, як найбільше ворогів і остатися живими”!

Очайдушна відвага парубка у бійці на весіллі — це не героїзм, це авантюризм. Герой мусить мати свій ідеал, якому служить і якому у крайньому випадку віддає своє життя.

II.

Це вартісне поняття героїзму старе як світ. Розуміли його добре всі культурні старинні народи. Культ чину — героїзму бачимо у старих Єгиптян. Це вони творили його культ у своїх прославлен-

нях **чинів** фараонів, на котрих виховували свою молодь.

Ще краще поняття про героїзм стрічаємо у старинних греків. Там герої — це були пів-боги. Кожного молодця від зарання його років підготовляли до того, що він повинен увійти в цей світ. А шлях був один: безмежна самопосвята і праця.

Грецькі боги — це тільки вищий тип чоловіка. Це надлюдина. А у грецькій мітології на заранні повстання Греції, була доба героїства. Доба яка не мала своєї писаної історії, доба, що увійшла в писану історію з людських легенд. А на тих легендах героїства, росла потуга Греції. А коли прийшло „яствіє і питіє” Греція упала.

На грецькій потузі виріс Рим. І він продовжував надалі культ чину. В позісталих до сьогоднішніх пам'ятках подивляємо **чини** римського духа й оружжя, а коли він зник і прийшов упадок вищої, героїської моралі — потугу Риму розгромили дикі Германи.

Так, упадок героїської моралі! Герой, це не щось, що тільки смертю завершує своє життя: герой це людина, що живе іншим життям аніж його оточення. Він своїм життям завжди творить вищий тип людини. Він являється пів-богом тутешнього світу. Він витворює взірець людини — якою повинна бути.

Герої живуть замкненим для себе життям.

Культ героїзму витворив у Греції, Римі сувору мораль, тверді обичаї. Герої Альказару, замкнені кругом у червоному морі скомунізованої товпи — жили посеред неї своїм життям. Саме сувора мораль вірності потузі національної Іспанії — до-

зволила їм витривати і перетривати нужду і голод, та вийти побідниками. Їхнє героїство порушило світ.

Такимже „замкненим” життям жили герої Крут, Базару, Армії У. Н. Р. і У. Г. А. Кругом них було чуже їм хоч і „українське” море. Море, яке затратило „вищу” мораль. А вони не здались. Коли Студентський курінь вирушав під Крути знав, що згинє. Але не завернув. Він ішов там на певну смерть, бо його гнав моральний наказ. Він знав, що своїм чином раз на все загородить шлях в Україну московським ордам. І ця міцна духова запора існує сьогодні й існуватиме вічно.

Це була ця сама мораль, що про неї говорив полк. Слабек на Зїзді Польських Легіоністів: „у своїх поривах ми були самітні. Та йшли, бо нами кермував вищий наказ, бо моральний наказ”.

Саме це був цей „моральний наказ”, що діяв у серцях героїв, коли так і одна як і друга армія (У. Н. Р. і У. Г. А.) переслідувані вічними відступами не зневірювалися в святість своєї ідеї.

Вони були тими, що в загальній анархії репрезентували „вищу мораль” і осталися їй вірні до кінця. Навіть безконечні ряди жертв тифу не зламали її.

III.

Культ героїзму спеціально міцно розвинений був у Герман. У германській мітології існував спеціальний замок для поляглих героїв, Валялла (Wahlalla). Поляглими героями піклувався сам „начальний” бог — Одін. До цього замку не міг увійти ані той, що помер через хворобу, ані той, що помер зі старості. Це місце виключно для героїв,

котрим служать прекрасні Валькірії. Так росла німецька потуга, що розторощила високо культурний, але низько моральний Рим.

Тут саме й причина звороту сучасного націонал-соціалізму у давню добу романтики.

Бо героїство — це романтика.

Бо герой — це творець нового, суворого, але овіяного райдужним промінням романтики, будучого.

IV.

Героїзм і мучеництво — це два противні собі світи. Коли символ мучеництва — терновий вінок, то символ героїзму — лист дуба чи інший зелений вінок. На хресті, та обличчі святих бачимо терневі вінки — знамя терпіння. У стіп могил Незнаних Героїв — горить вічне полум'я і кладуть квіти, зелені вінки.

Так і життя героя й мученика інші. Герой — так, як і мученик, стало прагнуть зміни чогось. Байдуже чи зміни ідей, устроїв, чи інше. Але їхні шляхи стримлінь інші.

Так один, як і другий вірить у свою ідею і все ціло віддає її себе. Але один інакше і другий інакше. **Та здійснює ідею завсідги герой!** Бо „виграють тільки вооружені пророки”.

Світогляд героя — оптимістичний, життєрадісний. У всьому бачить він радість і у всьому стремить до перемоги. Усюди чинний, усюди творчий. Усюди бачить ще один камінь до своєї будівлі.

Так один, як і другий у своїх стреміннях де здійснення своїх ідеалів є непримиримі. Не знають компромісу, угоди. Для них існує тільки їх світ, яким живуть і не признають іншого.

Та мученик не здійснює своєї ідеї. Він терпить за неї і він умирає за неї, але здійснюють її аж їхні наслідники — люди чину.

Герой терпіння не знає. Все, що приходить у його життя тверде, неприємне — стає в нього тільки товчком до дальшої праці — до перемоги.

І аж тоді, коли приходить вирішальна хвиля для його ідеї — кладе себе.

V.

У повоєнних часах всі державні народи створили в себе памятники Незнаного Жовніра. Під сірим каменем, чи гранітом, чи бронзою — символічно зложено матеріяльні рештки тих, які „віддали все, що тільки змогли” для своїх держав. Всі важніші міждержавні відвідини зачинаються від зложення вінків чужими державними мужами на цій символічній могилі Незнаного Жовніра. Без огляду на це чи це король, чи президент якоїсь держави, мовчки, з глибоким поклоном складає поклін усієї своєї країни тим невидним тіням сірих, незнаних героїв.

Палає полум'я...

Військо стає на позір...

У воздушні простори лине державний гімн даної країни.

Гімн в ім'я якого ці сірі постаті зложили своє життя.

Ця символіка куди глибоша, як на погляд видається. Це не тільки куртуазія.

Це складається глибокий поклін невмірущому духові нації. Це кланяється тим, що найкраще репрезентували свою націю, тим що були її передо-

виками у всьому, що творили краще завтра своїй нації.

Для них немає ворогів, а тільки пошана. Французькі вояки з часів світової війни складають свій поклін тим Німцям, що полягли від їх куль. І на-впаки, що від куль тих поляглих могли й вони впасти.

І слушно.

Бо саме ці могили Незнаного Жовніра, це те, що творить історію даної нації. Грецькі Термопілі перетривали віки. На наших Крутах росте нове покоління.

Не королі, не міністри вирішували долю своєї нації, а оці сірі могили Незнаних Жовнірів.

VI.

Є звичай, що у деякі дні в році (у гр.-католических Зелених Святих, у римокатолических 1. XI) йдуть церковні процесії на цвинтарі, щоб там відправити молитви за спокій душ померлих. Так діється у звичайних смертників.

Інакше діється на могилах тих, що полягли на полі бою в змагу за краще завтра своєї батьківщини.

Там чомусь глибше клониться голова.

І якась дивна радість спливає в наші серця.

Малі, сірі могили. На них такі самі хрести і чи-сло, чи ім'я й призвище похованого.

Хто в них лежить?

Лежить і старший і молодший віком. Один з одною кулею в серці, другий з цілим подіравленим тілом. За одним плаче жінка, діти — про другого згадає колишня дівчина. Може й передсмертні вороги?!

Та тут їх щось зедилило.

Всіх їх зрівняло: немає старшин ані рядовиків.
Є тільки слуги одної ідеї.

І вона їх всіх зрівнала...

Так само як добра матір своїх дітей.

Немає ані вищого, ані нищого: вони всі рівні.

Рівні тому, що туземні заслуги одиниці для спільноти — це вислід його праці. Вони ж усі віддали себе в повне розпорядження її. Один побіч другого зложили своє життя для її росту, її потуги. Це їх зрівняло. Віддали все і в надгороду зістали вічними.

Але чому ж це радісне щемління у нашому серці? Там же священик править у чорному фелоні і неодній срібляться сльози в очах.

Бо немає життя без смерті. Тільки там де трагедія — росте нове життя. У тих могилах лежать ті, що поклали основи під наше будуче. І тверді їх основи.

„До ваших могил йдем повні віри” — це не пусті слова. У них закута невміруща правда, бо до могил героїв йдемо не плакати, а набрати нових сил.

Коли французькі комбатанти (вояки світової війни) стоять над могилою німецького Незнаного Жовніра — вони свідомі, що їхні почування і почування німецького оточення є різні. Вони знають, що клонять свої голови не тільки перед тінями поляглих, але й перед гранітовою будовою, що виросла на могутньому духові поляглих з котрою їхні діти знову напевно будуть воювати. І не тільки їхні діти, але й вони самі негайно по відході від пам'ятника так радо б підглянули воєнні тайни Ні-

меччини, щоб використати їх для своєї батьківщини.

Але саме у цій могилі викута сила нації. Нація, яка годна здобутися на могили дає доказ свого життя. І тим вибранцям, що являються елітою (прovidною верствою) цієї нації належить глибокий поклін. І тому духові, що в ім'я його поклали своє життя.

Цей похід на могили — це християнське „Зіслання св. Духа”. Тут і там (хоч підсвідомо) діє ця сама містерія. Таксамо як там на учеників Христа сходить з неба св. Дух — тут із могил виходить невидимий вогонь в наші серця.

VII.

Сьогоднішня доба — важна. Це доба в якій всюди нарастають нові сили. Це доба, що в ній закінчили свої існування старі політичні доктрини XIX віку, а вслід за ними росли нові.

Попередня доба, доба „шлункових теорій” суто матеріялістичного світогляду, яка закінчилася міцною воєнно-моральною кризою — не признавала героїзму, відкидала на бік ідеалізм. Держави собою пригадували старинний Рим, перед його упадком. Цей сам занепад моралі, ця сама розперезаність, це саме різне розподілення суспільности на класи.

Та саме у війні, у крові героїв наростало нове життя. У ній вже так різко позначили себе два світи: світ ідеалізму і світ матеріалізму. Саме там ув окопах різко позначував себе цей розподіл. Тоді, коли довоєнні потуги лежали в руїнах, коли вихований у матеріалізмі вояк уважав за свій обов'язок... як найскорше втечи до дому — нові, молоді

сили добровільно ставали у ряди, бо їхня батьківщина була загрожена. У ці ряди йшли не тільки „головусі” молодняки; бо й старий дядько, котрий вже чотири роки воював ставав із ним рамя об рамя.

Бо їх рвав спільний поклик.

Але конаючий ХІХ вік — не помер безслідно. Він залишив грізного байстрюка, який пристроївся на червоно й прибрав ймення комунізму...

Це той, що з людини робить звичайного, кривожадного звіря, без жадних шляхотних поривів.

Це той, що відкинув героїзм, як і взагалі всі ідейні думки людини, а початком і кінцем усього признав тільки людський шлунок.

Це той, що заманеною „благами” шлунка товпою здусив горстки героїв і їхньою кров'ю позначив шлях на Соловки та Сибір.

Але повстав другий світ. Світ, який саме творить нову героїчну добу. Світ, який у голоді й холоді творить нове життя, нову добу героїчного романтизму.

Світ цей впертий і завзятий. Він зводить криваву боротьбу і перемагає. Переміг уже в зматеріялізованому Римі і відродив його велич. Світ, що розгромив інтернаціональну Німеччину й вернув до колишніх, мітологічних ідеалів Валяллі. Світ, що кривавиться у соняшній Іспанії й підготовляється до оновлення Франції Ставіських і Торесів. Світ, який на землях, Радянської тепер, України гордо й гостро змагається з червоним матеріалістичним світом.

Світ, що безпощадно розправляється з безшабашною червоною дурійкою на наших землях.

А загроза велика.

Червоний демон матеріалізму, щораз то потужнійше втискається під низькі селянські хати. Тямимо, як ще недавно із його червоних шмат, різних „Сил” і „Сельробів” опльовували наших героїв. Тямимо, як минулого року над збілілими кістками героїв пронісся його слизький викрик „ганьба”.

VIII.

Ці люди, що виростали в епоху девятнадцятого віку, що постелили шлях червоному демонові часто зовуть геройство — безумством. Їм незрозуміле це як може людина в ім'я якоїсь ідеї, тим більше ідеї з якої ніколи не буде жадної „намацальної” користи, жити роками в нужді, ходити в подертих штанах, щоб нарешті навіть своє життя зложити на полі перемоги. Для них все, що не реальне — безумство.

Але не тут сутня причина. Ця причина майже психологічна. Бо „безумство” — це право молоді. Це саме молодь творить кадри тих яким пізніше ставлять памятники як Незнанім Жовнірам. Вона не вміє розумувати так, як ці епігони девятнадцятого. Але вона вміє відчувати і в вогнях і крові зуміла знайти свою правдиву душу. Не оцю, що її так поручають ці духові ренегати. Зуміла знайти душу тих, що колись малими чайками запускалися у розбурхане море, щоб „хрещений народ” визволити.

Це душа інша аніж девятнадцятого. В українській душі немає місця на матеріалізм. Вона може часом авантюрична, але в суті своїй романтична з великим вичуттям дійсності.

Такими героями є постаті В. Стефаника, такою постаттю є Матвій зі Самчукової „Волині”.

Але ця душа була викривлена. Саме „благамі” цього світу. Краще було бити поклін Петрові І. чи котромусь там Миколі — аніж здійснювати заповіт Великого Богдана! Вони забули, що саме намогилах „Незнаних” воїнів Олега, Ігоря а голов-но Святослава Хороброго виросла Княжа Держава!

Та лишім це. Ми приймаємо, що саме „нам дано було розрізнити” дві грядиці і приймаємо це.

Приймаємо, бо перед нашими очами стають Маківка, Лисоня, Крути, Базар.

Приймаємо, бо саме „безумні” чини позначили нову добу в історії Європи краще аніж всі ці гарно писані й теоретично опрацьовані та розумово викалькульовані твори кабінетних „творців”.

Бо нам „було дано відрізнити”.

IX.

Не даром, коли то на могилі Незнаного Жовніра зложать вінок, коли військо віддасть військові почесні а оркестра відграє національний гімн даної держави радістю наповняються наші серця. Це містерія дуже глибока.

Кому це грають?

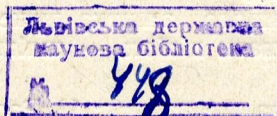
Гімн — це виразник стримлінь. Тих, що його створили, тих, що його відиграють і тих що прий-дуть. Гімн це тверде приречення тіням, що ті які прийшли по нас зуміють йому доховати віри так само, як і ті, котрі в ім'я його полягли.

Гімн над їх могилою — це признання, що шлях до здійснення його вказаний попередниками дійсно

равильний. Як і правильне чисто туземне христі-
ське „Вічная пам'ять”.

Саме це „вічная пам'ять” — найважливіше. Не
льки пам'ятати про тих яким співається, але памя-
ти і здійснювати їх ідеї. Ось правдивий культ
героїв.

Поклін могилам — це не тільки поклін тіням,
є куди глибша **містерія життя!** Бо героїство це
є хвилева напруга, це тягла творча праця для чо-
ось вищого в туземному житті.

0,45 коп
(1986)

ВЛ

448

Чи Ви вже передплатили собі

„РЕВОЛЮЦІЮ НА УКРАЇНІ“

Це популярна історія подій з перед двадцяти років.

Цілість вийде у ДВНАДЦЯТИ ЗШИТКАХ, другий зшиток вийде в короткому часі. ЦІЛІСТЬ у передплаті 2.50 — поодинокий зшиток 25 гр.

Зміст першого зшитка (вже вийшов): 1) Предвісники, 2) Братство Тарасівців, 3) У. Н. П. 4) Світова війна, 5) Повалення царату, 6) Українська Центральна Рада, 7) Всеукраїнський Національний Конгрес, 8) Організація збройних сил, 9) Перший Український Військовий Зїзд.

Зміст другого зшитка (вкортці вийде): 1) І знову посли в Петербург, 2) Перший Селянський Зїзд, 3) Відповідь У. Ц. Р., 4) Другий Український Військовий Зїзд.

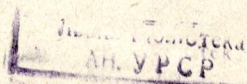
Запас першого зшитка дуже малий — тому, якщо хочете мати цілість — шліть негайно передплату.

Там можна ще набути: 1) Раса джентельменів — ціна 20 гр., 2) Комуна і Нар. Фронт, ц. 20 гр., 3) Січові Стрільці, ц. 20 гр., 4) Лялода Італія, ц. 50 гр. Всі інші (Гітлеризм, Абесія й чорні сорочки, Легенда Святослава, Причини нашої програної) вичерпані. З окрема ТІЛЬКИ для читалень маємо комплекти без Гітлеризму в ціні зл. 2.— разом з передплатою на Р. на Україні зл. 4.—

Гроші слати розр. переказами на адресу:

В-ВО „ПРОМІНІ“

ЛЬВІВ, ВУЛ. Т. ГОЛУВКИ 10, ч. розр. 50.

РЛ 448

Р. Брут

Культ героїзму